AZTAG
JOURNAL ARMÉN. QUOTIDIEN
B. P. 587
BEYROUTH, Liban
Directeur - Propriétaire
HAIG BALIAN

ԳՆԱՓՆԴԻԿ
ՍԻՐԻԱՅԻ ամբ. 550, ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈՒԱՅԻ 300 ՈՒ. Ֆ.
ՈՐՏԱՀԱՅՈՑ ամբ. 7, ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈՒԱՅԻ 4 ՈՍԿԻ

ԱԶԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ازتـــاك
جريدة سياسية ادبية اقتصادية حرة

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕԳՈՍՏՈՍ 1933 — 17 — ՁԵՌՔԷ ՀԱՍՏ. 2.50 Ս.Դ.

Է ՏԱՐԻ | Ամեն առաւոտ պէտք է բեր բերիս տնօրինին հասցէին | Տնօրէն — Խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ | Չհրատարակուած ձեռագիրները չեն վերադարձուիր | ԹԻՒ 116 (953)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԱԼ ՎԵՐՋ ՏՈՒԷՔ

Կը թուի թէ՝ տակաւին կարգ մը տարրեր, ժուռ ուժեր, անգոյն, աննկարագիր մարդիկ, չա՞տ պիտի ուզեն պղտոր ջուրերու մէջ ձուկեր որսալ։ Կ'երևայ թէ՝ դեռ «գրագէտ», «հրապարակագրի» անարժան ծիրանին հագած կեղծ մտաւորականներ, իրա՞ր պիտի խաղան այս արնաքամ ժողովուրդին հետ, գոգռելով և անվեջլ անհանգստացնելով անոր հանգիստին անդորրութիւնն ու խաղաղութիւնը։

Մարդ, ուղղակի զզուանքով, անպատում գառնութեամբ կը կարդայ մեր իրականութեան մէջ գոյութիւն ունեցող այն հարգ ու քերթերը՝ որոնց վարիչներ, հեռո՛ս ճշմարիտ հրապարակագրի, հոգեբոյնասէրի և մարդկային ամենանախնական գաղափարներէ ու զգացումներէ, բան գործ են ըրած շարունակ գլխատել և գլխեցնել հայկական գաղթաշխարհը այնպիսի խնդիրներով, ըսի-ըսուներով, սին և յիմարական վէճերով, որոնք ո՛չ մէկ կերպով կապ ունին մեր ներքին և արտաքին քաղաքականութեանն ու իրական շահերուն հետ։

Փոքր, աննշան լուր մը, պարզ ոճիր մը, հազիւ իր ստորագրութիւնը գրել գիտցող հեռուստր, անծանօթ «գրիչակիցի մը այս կամ այն խնդիրներու վերաբերեալ տեղեկութիւնները, պատճառ կ'ըլլան յանկարծ, որ մեր վերևի յիշած քերթերու խմբագիրները օդը ելլեն, զարհուրին կամ ապուշին և ի վերջոյ իրենց քերթերուն կամ քերթիկներուն ճակատը զարդարեն խոշորատառ և կախման կէտերով՝ «կերա՜ն, կերա՜ն, զըմմէն կերան...» բացականչութիւնն ու հաւաքը։

Ի՞նչը կերան և ո՞վ կերաւ, ա՜յ մարդեր...

Բայց, մենք կը կարծենք, որ մէկ անգամ ընդ միշտ վերջ պէտք է տրուի այդ բոլորին։ Մենք, ժամանակը եկած կը համարենք, որպէսզի հրապարակէն մաքրուին և սրբուին վերջապէս այս ըրդէն չատ տառապած ժողովուրդին հետևներն ու ճակատագրին հետ անխղճօրէն վարուողները։

Ի՞նչ կը կարծեն այդպիսի քերթերու Պ. Պ. խմբագիրները։ կը կարծեն որ այս ազգը բոլորովին ոչնչա՞ր է, անբա՞ն կենդանի՞ է։ Անոնք վայրկեան մը չե՞ն մտածեր արդեօք, թէ՝ ա՞ր էինք երէկ և ո՞ր ենք հասեր այսօր։ Անոնք, մարդկային ամենատրիքին խիղճն ու խղճմտանքը չունի՞ն արդեօք, թէ դեռ երէկ էր, որ ովկիանոսներով ծրի՞ն Արևմուտքներու գինուկան և գեղեցիկ այս ցեղը։ Ա՛յդքան չո՞ւտ մոռցան անոնք, հայութեան դէմ ձեռք գրծած ահաւոր, աննկարագրելի և անպատմելի ոճիրները ու գազանային մարդասպանութիւնները։ Իրենց քթին ու աչքերուն տակը գտնուող Արաբական, Սիւրիական և Միջագետքի անապատներն ու անասելի աքսորները, ջարդերը լո՞ւնքան այ չուտ մոռցան։

Կարելի է ըսել ճակատաբաց և անվարան կերպով, որ հայ ժողովուրդի քննադատական ոգին քայլ մ'իսկ չէ յառաջացած նախապատերազմեան և յետպատերազմեան իր բռնած ուղեգծէն, նպատակէն։

Օսմ. Սահմանադրութենէն յետոյ, երբ Թուրքը լուռ ու ժունջ կը պատրաստուէր, բովանդակ հայութիւնը, յարմար առիթով մը, հաւբէ և սուբէ անցնելու, անդին, մեր կեղծաւոր, խմաստակ, եսապաշտ և արծաթասէր «մտաւորականներն» ու «հրապարակագիրները» իրարու հանդէպ բռնած էին այնպիսի թշնամական դիրք մը, որմէ տուժողը, մի միայն ժողովուրդը պիտի ըլլար։ Ինչ որ, ատա՛ղ, եղաւ...։

Մեծ պատերազմէն յետոյ, մենք այն փայլուն յոյսն ու հաւատքը ունեցանք, թէ՝ այլևս վերջ պիտի գտնեն կիրքերը անոնք, Ազգա՛ջնաս, եսական շահերու և փոքրերու տեղ, պիտի Աստուածօրէն իշխէ Ե՛սը բովանդակ հայոց չարչարաշատ ժողովուրդին։

Այսօր, երէկ, պահ մը, ուշի ուշով հետևինք մեր կարգ մը ամբոխավար և նեղմիտ քերթերու գրգռութեանց, կարելի չէ այն ժամանակ չցաւիլ խորապէս անոնց և մեր տառապանաբ ժողովուրդին վրայ։

* * *

Այդ ի՛նչ դրօշակի խնդիրը է որ մէկտեղ է դրուած, ահա՛, շաբաթներէ ի վեր, որ կը գրգռէ, կը պղտորէ հայ հասարակական միտքը անօրինակ և անտեղի կերպով։ Այդ, ո՞վ է իրաւունք տուած անոնց, որ փոխանակ իրենց հոգիը հայութեան հետ կարգադրելու, ելեր և ալ են առեր օտար պետական, կառավարական դուռներէ մինչև... Ո՞վ է ոճրագործը և ո՞վ չէ սպաննուողը։ Եւ ինչո՛ւ համար պէտք կա՞ր, այդ բոլորին համար ա՛յնքան, ա՛յնքան սիւնակներ լեցնել, շատ անգամ սխալ կամ անհշտ, միևնոյն ժամանակ խիստ գրգռիչ տողերով։

Ասլանեանի ափերէն մի՞չև Սէն, մինչև Նեղոս ու Որոնդէս, կը կարծէ՞ք, որ այս ժողովուրդը սիրտ ու հոգի և հաւբերութիւն ունենայ տակաւին, դրօշակի, կիրկոսի և Թորոսի ոճիրներուի՞ր կամ մարդասպանութիւններով զբաղուելու։

Կը բաւէ, որքա՞ն ատեն, քանի մը ոսկիի համար խիղճեր և բարոյականութիւններ վաճառքի հանեցին ու կը հանեն։ Կը բաւէ, որքան ժամանակ զբաղուեցան տեղական նեղ ու չիլ հաշիւներով ու դաւերով։

Թող բանան աչքերնին մի քանի վայրկեան մը՝ Մե՛ծ Սփիւռքի՛ն, հայոց տարածական, Թափառական, և թշուառ-կա՛ն գաղթաշխարհի քաղցը ու բաբի եւ կենսայորդ ժողովուրդին։

Մենք ըսած ենք ու կը կրկնենք։ Որքա՞ն ժամանակ հայ ազգի մէկ կարևոր գանգուածը կ'ապրի տ-րաշխարհի մէջ, պէտք չէ՛ վիրաւորել անոր ազգային ամենապարզ բնազդներն ու զգացումները, անոր կաբօտներն ու բաղձանքները, իտէալներն ու անհման տենչերը։

ԳԵՐՄԱՆ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Համաշխարհային պատերազմի մի ջոցին դիւանագիտութեան հայրը ճանչցուած Անգլիոյ վարչապետ Լօյտ Ճորճի հրատարակած յուշերուն մէջ չատ ուշագրաւ յայտարարութիւն մը կայ արտասանուած այդ օրերուն Անգլիոյ արտաքին նախարար Լօրտ Արթիւր Պալֆուրի կողմէ։ Այդ յայտարարութեամբ Լօրտ Պալֆուր թուելէ վերջ դաշնակիցներու յաղթութեան պարագային տեղեդուելիք կացութիւնը, կ'ապելցնէ.

«Մնչէ Աւստրիական կայսրութիւնը բաժնման ենթարկելն ի և անոր գերման ազգ մաս առանձին ձգուի, այս փոքրիկ գերման ազգն ալ մեծ Գերմանիոյ մեջացումը ամէն առեն պէտք է հաւանական նկատուի։ Եւ այդ պարագային, պատերազմէն վերջ, Գերմանիան, հակառակ անոր որ ընդդէմ տարածութիւններ կորսնցուցած պիտի ըլլայ, չեմ պատերազմեան Գերմանիան ունելի զօրաւոր պիտի ըլլայ քան նախապատերազմեան Գերմանիան»։

1917 Թուականէն ասդին, երբ Պալֆուր ըրաւ իր այս յայտարարութիւնները, 16 տարիներ անցան։ Սակայն կը տեսնենք որ այդ բոլոր գուշակութիւնները իրականացան։ Այսօրուան ահեղակարծր քաղաքական դէպքը գարձաւ Պալֆուրի ժամանակին նոյ խառնուած կացութիւնը։ Համաշխարհային պատերազմը երբ վերջ-ցաւ Գերմանիոյ և իր զինակիցներուն պարտութեամբ, Աւստրիա-Հունգարիան ալ բաժան բաժան եղաւ։ Այլևս անկարելի եղած էր Աւստրիա-Հունգարիոյ վերստին վերականգնումը։

Սակայն Աւստրիացին բաժնուած էր կիրներու ժողովուրդներուն մեկ մը առաջումն ու մտահոգութիւնը գարձաւ Աւստրիական կայսրութեան լերկեցնող գանացումը, ապրուստ և վախ պատճառելով Աւստրիոյ աւարչին բաժին տացող տէրութեանց։ Այդ վախի արդիւնքն է որ փոքր համաձայնական տէրութիւններ Աւստրիան իր բաժնուած և սկրատուած վիճակին մէջ պահելու համար երբ մի քանի անգամ ձեռք կ'առնէին, միևնոյն ատեն պատրաստ էին Աւստրիոյ հաւասարակշռութիւնը ամէն ու վրայ բնող Անշլուսի, այսինքն Աւստրիան Գերմանիոյ միացնելու վտանգաւոր ձեռնարկը սէյմեղ ելալ։ Եւ արդէն Վէրսայլի և Սէնթ Ժերմէնի դաշնագիրներու պատրաստութեան միջոցին ալ նախատեսուած էր այդ վտանգը և մասնաւոր յօդուածներ աւելցուած էին այդ ուղղութեամբ։ Սակայն հակառակ այդ բոլոր նախատեսութեանց և արգելքներուն, Անշլուսի չարժումը կանգ և դադար չառաւ և չարունակ ուեցաւ։

Եւ վերջապէս, 1931 մարտին, Աւստրիա և Գերմանիա իրենց միջև մաքսային համաձայնագիր մը առարգելցին։ Գերմանիոյ ազգային միութեան ամրացման նպատակ այդ ձեռնարկը Ֆրանսայի և փոքր համաձայնական տէրութեանց առարկութեան վրայ ջուր ինկաւ թէպէտև. սակայն, երբ Հիթլէր ձեռք առաւ գործ, բոլորովին նոր փուլի մը մէջ մտաւ Աւստրիացերման միութեան հարցը։

Գերմանիոյ մէջ, ազգային բ'կերպարանքը, Աւստրիոյ մէջ ալ պարկուած քաղաքական հոսանք մը բլլալէ դադրելով, համագերմանական չարժման մը բնոյթը ստացաւ։ Գերմանիոյ սահմաններէն դուրս գտնուող բոլոր գերմանները ընդունած են ազգային ընկերվարական կազմակերպութեան սկզբունքները և կ'ուզեն Գերլինի հովանիին տակ մանալ։ Այսինքն Անշլուսի ծրագրին կերպով մը կրկնութիւնը։

Այդ պատճառաւ էր որ, երբ Հիթլէր ձեռք առաւ Գերմանիոյ գործ, այլևս Անշլուսի խոսքը մեղմեցաւ վերցուած էր։ Հիթլէր անդադար աշխատանքի լծուեցաւ Աւստրիոյ մէջ պարտեալ համար իր սկզբունքները, որոնք Անշլուսի ծրագրին չար և նմանն էին ձգտումով։ Ծանրութեան համար միակ պայմանն էր Աւստրիոյ մէջ մեծամասնութիւն չունի և ձեռք առնել կառավարութեան դեկը։ Հիթլէրի կազմակերպութիւնը, այդ դիտակցութեամբ իր բոլոր ուժերը կեդրոնացուց Աւստրիոյ մէջ և սկսաւ բուռն բրօբականար մը։ Զանազան բրովոքատիւններ և Բոմբիկներ Աւստրիոյ արդի կառավարութեան հեղինակութիւնը վարկաբեկելու և անոր տեղ ազգային ընկերվարական կառավարութիւն մը պատճառելու համար։ Այդ կերպով Պերլին և Վիեննա իրարու կապուած պիտի ըլլային։

Հիթլերականներու այս աշխատանքները չարժման մէջ դրին նաև Ցրանսան։ Այս վերջինը Իտալիոյ և Անգլիոյ կառավարութիւններուն առաջ, կեց միաբնարար բողոքել Գերմանիոյ չարժումներուն դէմ, քանի որ գոյութիւն ունեցող գաշնագիրներու արժազրութեանց բոլորովին հակառակ է այդ ընթացքը։ Այս երեք մեծ տէրութիւնները սակայն, միացեալ բողոքի մը չուրջ չի կրցան անսիկական համաձայնութեան մը գալ և ձգձգուեցաւ առօրյակը։ Նախ Իտալիա յայտնեց որ ինք բարեկամական առնձին դիմում մը պիտի կատարէ Գերմանիոյ։ Անգլիան նմանապէս առարկարձիք գտնուած է սիացեալ բողոքի մը։ Ի վերջոյ, եկան այն եզրակացութեան որ Ցրանսան առանձին և Անգլիան առանձին ներկայացնեն այդ բողոքները։ Իտալիան, սակայն, ցարդ չէ կատարած իր պարտաւորութիւնը այդ ուղղութեամբ։

Գերմանիան գիտէ է այս մրցումներէն և չուզեր որ օտար տէրութիւններ միջամտեն բլլան Աւստրիա-Գերմանիոյ վէճին։ Ցրանսան, միւս կողմէ, Աւստրիոյ Հիթլերական կուսակցութեան դէմ կազմակերպուելու համար ամէն օժանդակութեան կը ձեռնարկէ։ Նոյն իսկ Ցրանսան հաւաստութիւն յայտնած է Աւստրիոյ կողմէ 18 հազար զինուորի զէնքի տակ առնուելուն։

Այս բոլորը ժամանակ կարևորութիւն կ'առնեն և կը գրաւեն մեր ուշադրութիւնը այն պատճառով որ կը յիշեցնեն նախապատերազմեան դաշտորումներն ու դէպքերը։ Դաշնագիրներ և համաձայնութիւններ, խոստումներ և յանձնառութիւններ առնակոս կ'ըլլան, սակայն Ազգերու Դաշնակցութիւնը ի զորու չըլլար հարթելու եւ կարգադրելու։ Ոչ Աւստրիան կը յարգէ այն պարագրութիւնը որ իր վրայ դրուած է դաշնագիրներով և ոչ ալ Գերմանիան։

Եւ այս բոլորը մեզի կ'ունենան Զորսերու խորհրդաւոր դաշնագրին մեջ։ Ան չի չորցած։ Երևակայեցէք ուրեմն թէ՝ որքան փխրուն հիմերու վրայ հաստատած է այդ համաձայնութիւնը։ Հակառակ Զորսերու Ուխտին, Ցրանսան գերման մրցակցութիւնը կը չարունակուի առաջուան պէս և Անգլիոյ ու Իտալիոյ քաղաքականութիւնն ալ կը մնայ անփոփոխ։

Ամենէն կարևորն ու վտանգաւորը սակայն կը մնայ Գերման և Աւստրիական խնդիրը, որ Անշլուսով սկսաւ ու յանգեցաւ Հիթլէրական թափանցումբուն։ Շարժումը կը տարածուի Աւստրիոյ մէջ, հակառակ կառավարութեան չանքերուն և փոքր համաձայնականներու և Ցրանսայի տրգելքներուն։

Միւս-ոլ Գերմանիա մը ոչ միայն իր տնտեսական տէրութեանց համար մրցառանորդ վտանգ մը պիտի դառնայ, այլ ամբողջ Եւրոպայի։ Այդ պատճառաւ Աւստրիա-Գերման վէճը, կամ աւելի ճիշդը Հիթլերի հետապնդած քաղաքականութիւնը Աւստրիոյ նկատմամբ իրական սպառնալիք մըն է ժողովուրդներու համար։

ԴԷՏ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչո՛ւ տակաւին կը մտածա հոս, այս հնաւանդ մայրաքաղաքին մէջ, օտարականներ, ի՛նչ բաներ քեզ կապեր է անոր։ Իր հնամեայ ճաշակներն ու դղեակներ, իր միջնադարեան կիսաւեր պարիսպներ, իր արմաւենիի, ադամաթուզի, դափնիի, կիպարիսի ծառերն ու անասուններ, իր պարէզներ։ Իր ցամքած գետ ու գետակներ քէ՝ իր անցեալի աւերակ քաղաքներն ու ամբարտ նցները սիրուն, օգտաւետ։ Իր կիներ ժանեակ քէ՝ տղիկները թխագեղ, պայծառանոյշ։—Ոչ։

Դուն մոռացեր ես այդ բոլորը։ Այդ բոլորը։ Դուն մոռացեր ես նաև քու եսական երջանկութիւնդ, կեա՛նքդ ես բրիաստարդ։ Միակ մտածումդ քու, արդա՛ր են, տգա՛ր են սա բարի, բարի, չարքաշ և խելացի։ Դուն ապրեցար ա-նոնց հետ եղբայրօրէն տարիներ երկա՛ր։ Բաժնեցիր քու ցուղ անոնց ցաւերուն հետ։ Անոնց բազձանքները, երազները, տենչերը եղան նաև քունդ։ Անոնց անհայր և անմայր նայուածքներուն, սևաթոյր աչքերուն կարօտ չատ անգամ յուզեցին և լացուկին քու ալ հոգին զգայացուցած։

Դուն կ'ուզէիր որ անոնք բլլան ա-ժնեաերջանիկ երէկի մեր ամենազ բերգական տարիներէն յետոյ։ Անոնք Անապատէն եկած արիւնի, անօրէնութեան և թշուառութեան զաւակներ, անոնք Ապրիլ 24ի վրէժ-ծարաւ կայծեր,—դուն կ'ուզէիր որ վերապրող ցեղին հոգին, բլլա՛ր գորովալուծ և սիրաչերմ մեծ ձնո՛ղքը անոնց վշաչարչար հոգիներուն։

Մեռա՛ր, հեռո՛ւ վերջապէս մեր Հայկազն Բարձրավանդակի, Մոփաց Աչխարհի, Վասպուրականի, Տարօն—Մասնոյ, Փոքր—Հայքի, նաև Տաւրոսեան քառասուն և աւելի գաղթներ իր եակ ունեցող Հայոց մեծ ժողովուրդ։ Մեռա՛ր մեր պաշտելի մայրիկներուն, առաքինի պապիկներուն հէքեաթներն ու պատմութիւնները կալի և ձմրան գիշերներ։ Հայոց սև աչք, արեգակի, վարդի, նուռի և կարապի բոյրերով ու չողերով Թրծուն հարսները՝ մեռա՛ր։ Ի՞նչպէս և ե՞րբ պիտի տեսնենք անգա՛մ մըն ալ, Անահիտ, Աստղիկ և Վահագ արշալոյսի՛ն նման գեղեցիկ Հայոց աղջիկները՝ որոնք ունէին մարմին՝ քրտինքան նուրբ պապիրոսին նմանակ, այտեր՝ գոհանային առաջին ծաղկած ծառի՛ պէս ըղձալի։

Ե՞րբ պիտի տեսնենք կրկին, հաւատքիր այն վահագնանման քաջերուն, երիտասարդներուն, որոնք սարսափի իսկ էին Արեւմտեան ու Արեւելեան բարբարոս ցեղերուն եւ ազգերուն։ Անոնք՝ որ Ղրիմական աստուածներու մարտերու հաւատար կռիւներ են մղած Հայոց լեռներուն, դաշտերուն ու ձորերուն մէջ։

Եւ այս բոլորը տեղի կ'ունենան Զորսերու խորհրդաւոր դաշնագրին մեջ։ Ան չի չորցած։ Երևակայեցէք ուրեմն թէ՝ որքան փխրուն հիմերու վրայ հաստատած է այդ համաձայնութիւնը։ Հակառակ Զորսերու Ուխտին, Ցրանսան գերման մրցակցութիւնը կը չարունակուի առաջուան պէս և Անգլիոյ ու Իտալիոյ քաղաքականութիւնն ալ կը մնայ անփոփոխ։

Ամենէն կարևորն ու վտանգաւորը սակայն կը մնայ Գերման և Աւստրիական խնդիրը, որ Անշլուսով սկսաւ ու յանգեցաւ Հիթլէրական թափանցումբուն։ Շարժումը կը տարածուի Աւստրիոյ մէջ, հակառակ կառավարութեան չանքերուն և փոքր համաձայնականներու և Ցրանսայի տրգելքներուն։

Միւս-ոլ Գերմանիա մը ոչ միայն իր տնտեսական տէրութեանց համար մրցառանորդ վտանգ մը պիտի դառնայ, այլ ամբողջ Եւրոպայի։ Այդ պատճառաւ Աւստրիա-Գերման վէճը, կամ աւելի ճիշդը Հիթլերի հետապնդած քաղաքականութիւնը Աւստրիոյ նկատմամբ իրական սպառնալիք մըն է ժողովուրդներու համար։

Հայ երգը, լեզուն, սոներն ու տառերը աշխարհի մէջ են այսօր։ Հայ ճարտարապետութիւնը, նկարչութիւնը, գիր ու գրականութիւնը, երաժշտութիւնն ու վաճառականութիւնը՝ Նեղոսի, Սէնի, Թայմզի, Խաղաղականի, ու Դանուբեան ափերուն չպարուած կը պարէին, Թափառակա՛ն, անասէն և անարտակա՛ն...

Ու մոռցած է մեզի, այս աներևոյթը, այս մէկ հատիկ և աննման տերունդը՝ որ Ապրիլեան կը կոչուի։

Հեռո՞ւ մեզմէ անունները եղած է յաջնակի։ Հեռու մեզմէ չողարձակ ածականներն ու կոկորդիլոսի արցունքները։ Վերապրող տերունդը՝ պի՞տի է ցեղին՝ որ կ'ուզէ ապրիլ։ Անոր մէջ կը խօսին նախիր—ուրարտու, հիթիթներ, իրենց Արամէերով, Արգիշտիներով, Ռուսասներով։ Անոր մէջ մեր դիցաբանական շրջանը իր Հայկով, Արայ Գեղեցիկով լեզո՞ւ կ'ելլեն։ Անոր մէջ հայկական կայսրութեան հոկտ Տիգրան Մեծն է որ գլուխ կը ցցէ։ Ծեռ պատերազմեան տերունդը. Մամիկոնեան քաջերն ու Աւարայրն է։ Դուք կարդալով խորագէտ այդ տերունդին աչքերը, պիտի գոց իմանաք Բագրատունիի Աշոտն ու Գագիկ-ներն Ռուբէնը, Հետն Մեծագործը։ Խոյրել—Օրի, Դաւիթ—Բէկ և Նորագոյն, ժամանակակից Հայ Յեղափոխութեան վարպետներն ու հերոսները՝ անդամնե-րըն են այդ նոր տերունդի մեծ միաւորներ։ Սարտարապատ, Քարապիլիզ, Պաշ—Ապարան այս տերունդին մի՞շտ կեան է։

Մենք կ'ուզենք հասնիլ մեր պատմութեան վերջակէտին։ 1915ի տերունդը՝ այդ վերջակէտը պիտի ըլլայ։ Ով որ առանց այդ վերջակէտին գիւցազնավեպ տարած է, կ'ըսէ, պէտք է հարցնիքի դատաստան, Թշնամի նկատուի, մեր այդ եղկելիներուն համար միակ և գերագոյն պատիժը պիտի ըլլայ...

* *

Ովկիանոսի մը նման տարածական մեր ժողովուրդին վերջին այս գաւակները բերեր են այս հեռուստր ու ամայի ափերուն են նետեր։ Անոնք բերուեր են, Տէր—Զօրէն, Պազտասէն, Կարապետէն, Փոքր—Ասիոյ խորերէն, Հալէպէն և Սիւրիականն ու Արաբիստանի անապատներու կիզիչ խորերէն, ո՞վ է բերեր, ինչո՛ւ են բերեր զանոնք։ Իրենք ալ ինչ գիտեն։ Անոնք չեն գիտեր նոյնիսկ Թէ ո՞ւր են ծներ, քանի՞ տարեկան են, ծնողք ունի՞ն, անուններն, մականուններն ի՞նչպէս կը կոչուի։

Անոնք չեն գիտեր այդ բոլորը։ Բայց կը բաւէ, որ դուք միայն նայելով ա-նոնց աչքերուն երեսնոյ, անոնց սաւառնոյր մարերուն և արեւոտար դէմքերուն,— հասկնաք իսկոյն Թէ՝ անոնց տեղն ու անօնը, Թէ՝ անոնց հողն ու հայրենիքը...

Անոնցմէ չատերը ունին հայր, մայր, եղբայր, քոյր ու ազգական։ Բայց չեն գիտեր որ ունին այդ բոլորը...Չեն գիտեր, որովհետև հազիւ երկու կամ հինգ տարեկան էին դեռ, երբ Սեմական ու Թրթարական գինուած դէմքեր, բժշկեցին զիրենք իրենց հարազատներէն, Աբրիւնի, Ոսկորներու և Աւազի Բաբելական Աչտարակէն։ Ոմանք հազիւ կը վերյիշեն իրենց մօրը կաթը, վերջին հաժարուրն ու արցունքը սրտագին։ Անոնցմէ չատեր ալ տեսեր են մօրը իրենց մօր և հօր, անպատի վերջալոյսին դիմաց։ Անոնցմէ սին, պատմեց ինծի, Թէ ինչպէ՛ս ինքը տեսեր է իր չորս գեղեցիկ քոյրերուն առևանգումը մէկ հատիկ տարիկոնի մը կողմէ։

Կը բաւէ, որ անոնք խօսինչ...ային ժամանակ եթէ ականջ և սիրտ ունիք՝ կը դիմանաք...

Կը բաւէ, որ անոնց դէմքը և արտայայտութիւնները տեսնէք, դիտէք անգամ մը միայն, այն ժամանակ դուք կը կարենաք խօսիլ այն մտղումներուն հետ որ Ապրիլ 24էն առաջ կ'ապրեր իր կեանքը գեղեցիկ, Արտապու գաշտէն մինչև Կապադովկիա, մինչև Վասփոր և Մակեդոնիա ու Թրակիա։

Ո՞վ ճշմարտապէս ուսումնասիրեր է Հայոց Աչխարհի պատմութիւնը, նայելով անոնց դէմքերուն, ձևին ու խօսուածքին կը վերյիշէ երևակայութեամբ, խոկոյն

ՄԱՍՆԱՎՈՐ ԹԵՐԹԻՆԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՄԱՍՏԱՆԻՔԸ

Թերթ ազգային, գրական եւ ընդհանուր շահերու

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՏՈՒՓԱՆ ՄԱՍՆԱՎՈՐ

ԱՍՏՂԱՅ ԱՍՏՂ

Ա. ԿԱՐԴ

ՍԱՐՍԱՓԱԼԻՑ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ

— Մոր, մանուկս էիր, որու կրծքէն միլուն։
Մանկիկին ինչո՞ւ ատելի եղար դուն։
— Ինչո՞ւ, որ ծոցէդ ես ծոխ ծծեցի։
Մանկիկին ինչո՞ւ ատելի եղար դուն։
— Ծո՛, ապերախտ... իմ միակ ծոցս ատելով
Ծոցով մը ուրիշ ոչ մի ծոց ատելով
Ես ալ ատեցի ծոցդ, որ ինձ սնուցանէր
Ու ծոցդ ատելով ինձ ատելի դարձուց։

ՍԱՐՍԱՓԱԼԻՑ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ

Ա. ԿԱՐԴ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՔՈՒՊԱՅԻ ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Խաղաղութիւնը կը վերահաստատուի հեռգիեետ

Հալիա 15 օգոստ.— Խաղաղութիւնն ու անդորրութիւնը հետզհետէ կը վերահաստատուի մայրաքաղաքին եւ նահանգներուն մէջ։ Գործադուլաւորները վերսկսած են աշխատիլ։ Նոյն իսկ վաճառատուներէն չատերը արդէն իսկ վերաբացուած են։ Քիւնուորական իշխանութիւնները արգիլած են որեւէ ցոյց եւ ներկայիս կը վայելեն բնականութիւնը։ Քիւնուորներուն հրաւանգ տրուած է հաւանական կողոպտիչները խստիւ պատժելու։ Պ. Մաչատին պատճառեալ 2 ամբոխներ մասամբ աւերուած են։ Նախագահին բոլոր բարեկամները հետացած են կզգիչն։

Տօքիօ. Սեպտեմբերի դաշինքը առաջին ժողով մը գումարեց։ Նախագահը իրեն վերապահեց Արտ. Գործոց նախարարութիւնը։

Պ. Հըլի յայտարարութիւնները

Ուաշինկթըն 15 օգոստ.— Պետական քարտուղար պ. Հըլ յայտարարեց թէ Ռուպլի կառավարութիւն Մ. Նահանգներու կողմէ չի ճանչցուի մը չի կրնար խնդրոյ առարկայ ըլլալ, քանի որ արդի վարչածեւը ոչ մէկ փոփոխութիւն չէ կրած։ Պ. Հըլ աւելցուց թէ կացութիւնը շուտով կը բարելաւուի եւ անդորրութիւնը կը վերածնի բովանդակ կղզւոյն մէջ։

Շահարի խորհրդաժողովը պիտի յաջողի՞

Ուաշինկթըն.— Շաքար արտադրութեան Խորհրդաժողովին մասնակցող Ռուպլի ներկայացուցիչը պ. Շեպպարտն յայտարարեց թէ, իր ներկայ վիճակին մէջ, շաքարի արտադրութեան հակակշռի ծրագիրը անգործադրելի է եւ հաւանական է որ Միացեալ Ամերիկայի բարեկամական յարաբերութեանց զարգացումին վերաբերեալ՝ Նախագահ Ռուզվելթի տեսակէտին։

Ան ժամանակը եկած է այն իրականութիւնը, թէ ճկունդեղի շաքար արտադրող ամերիկացի գործարանատէրները, բնրքի եղեամկին, Մեքսիկայէն գործաւորներ բերելով, չափազանց անհնարին «զբաղիչ» աշխատավարձ մը կը վճարեն անոնց։ Փիլիպպէնեան Հավայի կղզիներու ճկունդեղի դաշտերուն մէջ աշխատող գործաւորները հազիւ թէ ափ մը բրինձով կը վարձատուին։

Փարթօ—Ռիքօ սեպտեմբեր է կարեւոր քաղաքական մը, նոյնպէս նաեւ Հավայի կղզիները, մինչդեռ Ռուպլի պետականամասը իշխուած է իր նուազագոյն չափին։ Ռուպլի արտադրողները իրենց եղեգի շաքարի քիլօն 2 սենթի չեն կըրնար ծախել, մինչ Ամերիկայի Արտադրողները եղեգի շաքարը կը ծախեն 3 սենթի և ճակնդեղը 4 կամ 4 ու կէս սենթի։

Կը կարծուի թէ շաքարի արտադրութիւնը սահմանորոշելու դիտաւորութեամբ գումարուող Խորհրդաժողովը դատապարտուած է անյաջողութեան։

Պ. Էրիօյի ճամբորդութիւնը

Սոֆիա 14 օգոստ.— Պ. Էրիօ Սոֆիա ժամանելով ընդունուեցաւ կառավարական մէջ, քաղաքապետական Խորհուրդին կողմէ, Ֆրանս. դեսպանի եւ բազմաթիւ հրաւիրեալ անձնաւորութեանց ներկայութեան։

Կառավարիչը պ. Էրիօին յանձնելով Պուլկար մայրաքաղաքի պատուոյ չքանշանը, յայտարարեց թէ ինք զայն կը ճանչնայ ոչ միայն իբրեւ անհատներու եւ ազգերու ազատութեան համար պայքարող մեծ անձնաւորութիւն մը, այլ նաեւ աշխարհի խաղաղութեան վերահաստատուին համար ազնիւ չանքեր թափող Ֆրանսայի ներկայացուցիչը։

Ամման. կուսակցութեանց միջազգային համաձայնութեան համագումարը

Գործազրկութիւն եւ մամուլ. պատճէհներ

Սոֆիա 14 օգոստ.— Ամման. կուսակցութեանց միջազգ. համաձայնութեան համագումարը բացուեցաւ երէկ առտու, Ֆրանս. պատուիրակ պ. Ֆօրէյի նախագահութեամբ։ Ներկայ էր նաեւ Նախկին վարչապետ պ. Էրիօ։ Զանազան երկիրներու պատուիրակներ պարզեցին օրակարգի նիւթերուն՝ գործազրկութեան եւ մաքսային պատէհներու հարցերուն հետ առնչութիւն ունեցող իրենց տեսակէտները։ Բոլոր պատուիրակութիւններն ալ նպաստաւոր արտայայտուեցան մաքսային արգելքներու ջնջման։

Պ. Էրիօի քացատրութիւնը

Ճետ միջօրէի նիստին, պ. Էրիօ արմատականութիւնը ներկայացուց՝ գիտութիւնը որպէս մէկուտ եւ բարոյականը իբրեւ նպատակ առնող վարդապետութիւն մը։ «Պէտք չէ որ ծանրանանք անցեալի վրայ, ըսաւ ան. աւանդութիւնը անցեալի յառաջդիմութիւնն է, իսկ յառաջդիմութիւնը վաղուան աւանդութիւնը պիտի ըլլայ։ Մեզի համար օրէնք է ապագային մէջ ըմբռնելը»։ Տնտես. տագնապին մասին պ. Էրիօ յայտարարեց թէ Լոնտոնի Խորհրդաժողովին անյաջողութիւնը պէտք չէ որ պատճառ ըլլայ միջազգայնականութեան ժխտումին։ Միջազգայնականութիւնը պէտք է վայելէ անհատիր ժողովրդականութիւն, որպէս ապրանքներու բնականոն արտադրութիւնը կազմակերպելու համար։

Պալպօի յաղթական վերադարձը

Փարիզ 14 օգոստ.— Օդային ուժերու Նախարար պ. Փիէռօթ եւ Փարիզի քաղաքային Խորհուրդի նախագահը չնորհաւորութեան հեռագիրներ ղրկեցին զօր. Պալպօին անդրատլանտեան հոյակապ թռիչքին համար։

Անձնախընթաց ընդունելութիւն

Հռոմ 14 օգոստ.— Ելեկտրական ընդունելութիւն մը տեղի ունեցաւ ի պատիւ զօր. Պալպօի օդանաւային զորմիղին։ Սաւառնօրդները ընդունուեցան Թագաւորին կողմէ Քաւիրինալի պալատին մէջ։

Վիքթօր Էմմանուէլ Գ. պալատէն ակն արագ հոգած էր եւ մէկ ժամէն աւելի խօսակցեցաւ եւ պատշաճ եկաւ սաւառնորդներու հետ, ժողովուրդի որոշընդոսա ծափերուն մէջ։

Այսուհետեւ ընդունելութիւնը կատարեցաւ Ճաղթական Կամարի առակէն։ պատիւ մը որ ոչ ոքի եղած է 1527էն ի վեր։

Պ. Մուսոլինի օդային մարշալներուն առաջնորդութեամբ զօրավարը եւ «Ոսկի Արծիւ»ի նշանով զարդարեց անոր կուրծքը։ Այնուհետեւ Տուչէն կարգաց միւս սաւառնորդներուն ստացած բարձրացումը եւ արարողութիւնները վերջացան դիշերի բարեւով։

Արեան Վիեննայի վրայ

Վիեննա. 14 Օգոստոս.— Զրոյց կը չրջի թէ աւստրիացի նացիներ կը պատրաստուին Վիեննայի վրայ արշաւելու։ Կառավարութիւնը պատրաստ է ո եւ է հաւանականութիւն դիմագրաւելու եւ պիտի կրնայ ետ ձիել կացութեան։ Իրազեկ չրջաններ կը հաստատեն թէ Աւստրիական կառավարութիւնը ոչ ոքի պաշտօն չէ տուած գերման գործակալներու հետ յարաբերութեան մէջ մտնելով երկու երկիրներու միջեւ գոյութիւն ունեցող ձգտաժամ կարդագրելու։

Միւնիխ 14 Օգոստոս.— «Այ չլուս» (կցուժ)ին նպաստաւոր դերմանական փոփոխութիւնը կը չարունակուի ուժգին մրջոցաւ։ Երէկ տեղի ունեցող դատախոսութիւն մը ուղղակի կը դատապարտէր՝ պատմութեան մէջ Հապսպուրկներու վարած քաղաքականութիւնը։ Նոյն իսկ յայտարարուեցաւ թէ՝ անոնց վերջին ներկայացուցիչը, 1914ի պատերազմին մէջ, Քչնաժոյն հետ գաղտնի բանակցելով հայրենադաւ ընթացք մը ունեցաւ։

Լոնտոն 14 օգոստ.— Անթել հեռախօսի միջոցաւ կատարուող հակատեսարքական փոխանակութիւնը լրջօրէն կը մտահոգեն անգլ. չրջանակները, որոնք կը նկատեն թէ անհրաժեշտ է հարցը Ազգերու Դաշնակցութեան առջեւ բերել։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐ. ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ 1933 ՅՈՒԼԻՍԻ ԸՆԹԱՑՔԻՆ

ՊԼՃՑՐՈՒԻԹ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ.— Արմաիթը, հունձը ամբողջովին լրացած է։ Այս տարուան արտակարգօրէն ցածրաստիճան օդասթիճանը օտս օգտակար պիտի կրնան ըլլալ ամառնային մշակութեանց, մանաւանդ խոդոցին, որ իսկապէս գոհացուցիչ արտադրութիւն մը պիտի տայ։

ԱՌՈՒՏՐԱԿԱՆ.— Նոյեմբերութեան ցուժանի գործունէութեան մը հանդիսացած եղանիւ Ծուլիսի բերքերուն գնահատութեան եղած Ծուլիսի բերքագրէն, տեղական բոլոր առեւտրական ճիւղերուն մէջ մասնաւորապէս ոգեւոր էր սակայն արմտիքի հրապարակը։

Նախանձութերուն կրած գինի բարձրացումին օճորհիւ ամրացաւ նաեւ գոթուքային հողաբերութեան գինը։

Ասոր հակառակ, բժոժի եւ մեսախի գիներ բեթեւ անկում կրեցին, Լիոնի հրապարակին քուլութեան եւ տեղական ճարտարարուեստի պահանջին նուազումով։

Հովանաւորեալ երկիրներու արտադրութեան ալիւրն ու ցորենը, ենթակայ չրլլալով ֆօրքեճմաքքրման, մեծամասնակ կ'արտածուին դէպի Պաղեստին ուր կը ծախուին նպաստաւոր գիներով։

Մեր երկրի հողագործներուն եւ գործպահներուն նպաստաւոր այս կացութիւնը կրնայ տարունակուիլ երկար ատեն, ետուած ըլլալով որ Պաղեստինի այս տարուան հացահատիկի բերքը սովորականէն աւելի պակսի՝ տեղական սպառումին բաւարարելու համար։

Արտասահմանի գիներ նպաստաւոր չ'ըլլալով գարիի արտածումին, այս ապրանքը դիզուած կը մնայ մթերատներու մէջ։

Գիւղագնացութիւն գրեթէ գոհացուցիչ չէ. Ծուլիսի ընթացքին արտասահմանէն եկած են ընդամենը հազիւ 3000 հոգի։

ՀԱԼԷՊ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ.— Ժրաջանօրէն լուսաջ կը տարուին արմտիքի հունձերը, ներկայիս գիներ նպաստաւոր չեն՝ զանոնք հրապարակ հանելու։

Պիտակի բերը, բաղդատելով անցեալ տարուանին հետ, 50 0 | 0 բաց մը կը գծենք։ Նոյնպէս վճռասներ կրած են որթատուկերը եւ ձիթապտուղի ծառերը։ Ասոր դէմ, բամպակի արտադրութիւնը գոհացուցիչ ըլլալ կը թուի։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԱՐՏԱՔՈՒԻՄ.— Չնայած պահեստի անհնաան հանակին, ընդհանուր առմամբ բոլոր ճարտարուող ապրանքներուն գինը։

Բուրգ.— հրապարակը խաղաղ, գիներ անփոփոխ մնացած են։ 900 հակ լուացուած բուրդ գրկուած է դէպի Մ. Նահանգներ եւ 500 ալ Իտալիա։

Գիւտաք.— Շահագործումի ենթակայ եղաւ այս ապրանքը, որուն մէկ բաթրի գինը Ծուլիսի կիսուն 25 ոսկի դահեկանէն ետ բարձրացաւ 28ուկէս դահեկանի, յետոյ իր առաջին գինին իջնելու համար։ Արտածուած է 80 պարկ դէպի Մ. Նահանգներ, 31 պարկ դէպի Մարսէյլ եւ 15 պարկ դէպի Ծուլհաստան։

Այծի ուլի մազ.— Ամուր չիներու պահանջ ստատած է։ Արտասահմանէն եկող տեւական պահանջներուն կարելի չէ լրիւ գոհացում տալ։ 100 կտորոց 500 հակ մոհր գրկուած է Ամերիկա, 33 հակ ալ Մարսէյլ։

Արմտիք.— Հրապարակը քոյլ է։ Քաղաք բերուող ապրանքներ կը համագրաւուի արտածողներու կողմէ, յառաջիկային աւելի նպաստաւոր գիներով արտահանելու համար։ 1500 քօճ ցորեն եւ 1000 գարի գնած է Պաղեստինէ։

ՆԵՐԱԾՈՒԻՄ

Ծուլիսի ընթացքին խաղաղ եղած է ներածումի առեւտուրը։ Բնակարաններու օթնութեանց վերաբերեալ ուռուումը եւ ապահովող տագնապը՝ պահանջները կ'ինչացնեն աննշմարելի չափով։

Ճաբոնական բամպակեղէնը չի հետեւեցաւ բամպակի ենթարկուած նյեւկի ծարժումին։ Այս ապրանքներուն գինը հազիւ թէ 4ատ ճարիւր համեմատութեամբ բարձրացած է, ու ներկայիս նգիպտոս իր պահեստներ ծախել ձգ'ուզէ առադրող երկրի գիներէն աւելի պակաս գինով։

1,100 հակ արուեստական մետաքս ներածուեցաւ Ծուլիսի տերողութեան։ Ցիտեալ ժամանակաջրանին, աւելի հետզհետէ զարգացած է մի բանի ամիսներէ ի վեր նկատուող տեղական ճարտարարուեստի գործնէութիւնը։ Հարց է գիտցնալ թէ այս ծարժումը պիտի տարունակուի՞, թէ ետ նայող ենթակայ պիտի րլլայ ճաբոնական մրցակցութեան։ Մինչ վաճառականները, կարենալ դիմադրելու համար մանաւանդ ներու բացած պայքարին, մանայինն սակերու գեղչութիւր կը պահանջեն, գործատուները, ընդհակառակն, կը փափաքին տեսնել մանայինն ընդարձակ պատրաստութիւն մը, չիրենց արդիւնաբերութիւններ ներ ներածելու համար։ Թէպէտ, համաձայնութեան եզր մը գտնելու փափաքով, բազմաթիւ ժողովներ գումարեցին առեւտրականներն ու գործատուները, սակայն, երկու կողմերն ալ անդրդուելի մնալով իրենց տեսակէտներուն վրայ, ոեւէ նպաստաւոր արդիւնք կարելի չեղաւ ձեռք ձգել։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՊԱԱԼ-ՊԷՔԻ ՄԷՋ

Ֆաեզ Շամմա Պաալպէքի յայեցի վաճառականներէն է։ Անոր գանձարկղի մէջ արժէքաւոր գոհարեղէններ եւ կարեւոր գումարներ կը պահուէին։

Առջի գիշեր, երբ գիշերապահներ կը օրչէին անոր խանութին շուրջ, տեսան որ դուռը բաց է եւ տակն ու վրայ եղեր։ Մտնացան եւ ճամարեցին որ մարդիկ կան ներս։ Ձայն կուտան եւ կուզեն հասկնալ թէ՝ ովքե՞ր են։ Սակայն, գողերը կը յարձակին եւ կսկսին զէնք գեղել պահակներու վրայ։ Գիշերապահները կը փոխադարձեն։ Բայց գողերը կը յաջողին փախչիլ։

Իսկոյն ճնութեանց կը ձեռնարկուի։ Վաճառականը կը հասնի եւ կը տեսնէ որ դրամարկղը բացուած է եւ գողցուած 600 Ս. ոսկի եւ կարգ մը թանկագին գոհարեղէններ։ Ցայեցի եղած է որ եթէ պահակները չի հասնէին, գողերը պիտի կրնային իրենց հետ տանիլ մեծ մի քանի հարիւր ոսկի արժողութեամբ դրամ եւ գոհարեղէն։

ԱՆԹԻԼԻԱՍԻ ՈՃԻՐԸ

ԻՆՉՈ՞Ւ ԿԸ ԿԱՍԿԱԾԻՆ ՀԱՅԵՐՈՒ

Երկու օրէ ի վեր կը տարուճակուին հարցաքննութիւններ Անթիլիասի մէջ տպաճ. Ցուղ խառնութեան Իլիասին։ Զոհին մայրն ու եղբայրը հարցաքննուելով երեկ, յայտնած են որ, քանի մը հայեր ամեն օր կուգային ու օդի կը խմէին Իլիասի խանութին մէջ։ Ասոր վրայ հարցաքննիչ դատաւորը Անթիլիասի ժանտարմրերին հրաման տուած է որ այդ հայերը ձերբակալուին եւ խուզարկութիւններ կատարուին անոնց բնակարաններուն մէջ։

Ն ամանպես հրահանգ տրուած է ձերբակալելու Անթիլիա բնակող կասկածելի հայերը։

Ու միակ փատը, ուրեմն, սոյն ոճրին մէջ հայերու վրայ կասկած հրաւիրող կարգ մը հայերու գոհին խանութէն գնում ընելն է...։

ԿՈՐՍՈՒԱԾ ՆԱԻԱՎԱՐ ՄԸ

Գիյրութի վաճառականներէն Քրքանեն Եղբայրներ, կիրակի օր փորիկ օգնականոյկ մը կը ցսեին, միջնէ Կիպրոս երթալու համար։ Ու կը մեկնին։ Իրենց կրնկակոխ Ցաւավար Մուհամէտ Արպութ։

Երեքշաբթի երեկոյ անոնք վերադարձան Գիյրութ։ Սակայն Մուհամէտ իրենց հետ չէր։ Քրքանեն եղբայրներ հետեւեալ կերպով պատմած են Մուհամէտի կորուստը։

«Կիպրոս չհասած մեր օդանաւակոյկին գնգիները լմնցաւ եւ մնացինք ճամբան։ Մուհամէտ մեզի յայտնեց որ ինք լողալով երթալ եւ օգնութիւն փութացնել։ Ու նետուեցաւ ծով։ Երկար սպասեցինք, չի վերադարձաւ։ Ուրիշ ճաւակի մը օգնութեամբ ցամաք հասանք եւ պէտ եղած պնգիները առնելով վերադարձանք։ Չենք գիտեր թէ՝ ուր մնաց Մուհամէտ»։

Կատարուիլիւնը իսկոյն ճնութեան ձեռնարկած է եւ փնտռտուքն սկսած։ Ենկն ճաւակներ կան ձեռնարկած որ դիակը գտնեն։

ԵՐԿՈՒ ԲԵՌՆԱԿԻՐՆԵՐՈՒ ՔԱՋԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ

Նաւահանգիստի ընկերութեան բեռնակիրներէն երկու եղբայրներ՝ Մուհամէտ Ապիաս եւ Ապէյ Ապիաս երէկ կոիւ ունեցան խանութպան Մարունի հետ։ Խանութպանը անոնցմէ 250 Սիւրիական դահեկան կը պահանջէր։ Բեռնակիրները ոչ միայն ետ չ'ուզեցին, այլ կոիւ ունեցան խանութպանին հետ։ Ապէյ ձեռքը գցնուող երկաթը կիջեցնէ խանութպանի դէմքին վրայ եւ կը հանէ անոր աչքը։

Մարուն վտանգաւոր վիճակի մէջ հիւանդանոց կը փոխադրուի, իսկ բեռնակիրները կ'առաջնորդուին բանտ։

ՀՐԴԵՀ ՍՈՒԳ-ԷԼ-ՂԱՐՊԻ ՄԷՋ

Երեքշաբթի օր, կէս օրէ վերչ ժամը 3.300քն, Սուգ-էլ-Ղարպի մէջ հրդեհ մը ծագեցաւ եւ մօտակայ անտառի ծառերը բռնկեցան օուսով։ Մէկու կէս ժամուան ընթացքին 3 հիւղաքար տարածութեամբ ընդարձակուած էր կրակը։

Գիյրութէն անմիջապէս հրուչիններու խումբեր ղօղութեան փութացին եւ երկար ճախտաճիճներէ վերչ կրցան մարել կրակը։

ԳՈՂԵՐ ՀԱՅՈՒ ՄԸ ԽԱՆՈՒԹԻՆ ՄԷՋ

Ձրմեռկոյզի բաղին մէջ, անճանաչ գողեր մտած են Ցակոբ Ցովհաննես Նահատեանի խանութին ետեւ եւ տարած են կարեւոր գողօցներ։

ԻՆՔՆԱՁԱՐԺԻ

ԶԱՐՇՈՒՐԵԼԻ ԱՐԿԱԾ ՊԱՍՔԱ ՔԱՂԻՆ ՄԷՋ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄԸ ՄԵՌԱՒ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ՄԸ ՇԱՆՐՈՒԷՆ ՎԻՐԱՒՈՐ

Անմոռանալի մնացած տեղացի երիտասարդ մը, Ցախտանգի դեղարանեի ատիտասարդներէն, սեփական մօտօսիկլէթ մը ունէր եւ ամեն օր իր հետաւոր տունէն ատենով կուգար եւ կերթար։

Երեքշաբթի առաւօտ, Անմոռանալի ճէրեքճեան անուն իր մէկ բարեկամին հետ միասին հետեւած մօտօսիկլէթին վրայ արագընթաց կուգար Պասքայլեն դէպի Պապիերթ։ Ճամբան, զօրաւոր բախում մը կունենան կառքի մը հետ եւ երկուքը մէկ կիյնան գետին։

Ճիշդ այդ միջոցին, նոյնպես արագ սուրացող քճճասարժ մը դէպի Պասքա կերթար։ Անմոռանալի, որոնց վիրաւոր նետուած հին ճամբուն վրայ, կը կոխկռտուին այդ քճճասարժէն։ Անմոռանալի գանկը կը ջախջախուի եւ ուղեղը դուրս կը թափուի, վայրկեանական մահ պատճառելով։ Ճէրեքճեան ատ վրաճգաւոր վիճակի մը մէջ կը փոխադրուի հիւանդանոց։

ՀԱԲՈՆԱԿԱՆ

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺՆԵՐԸ ՀԱՍԱՆ ԲԱՐՁՐ ԴՕՄԻՆԻԷՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐԳԻԼԵՑ ԱՆՈՆՑ ՄՈՒՏՔԸ

Ժամանակին գրած էինք որ, ճաբոնական քճճասարժներ պիտի գան հովանաւորեալ երկիրներ եւ պիտի ծախուին խիստ աժան գիներով։

Երկու օր առաջ հասած են արդէն այդ քճճասարժները։ Իւրաքանչիւրը, առանց մանատուրք հատուելու կարժէ 50 անգլիական ոսկի։

Սակայն, Բարձր Դռնիսկութիւնը արգիլած է անոնց մուտքը, նկատի ունենալով որ հովանաւորեալ երկիրներու ցնտեսական տագնապին աւելի սաստկանալուն պատճառ պիտի րլլան անոնք։ Ներմուծողներ կը կատարուին այժմ գոնէ այս անգամուան համար արտօնութիւն ձեռք բերելու։ Տեղական բերքեր սակայն կը բնդճատեն այդ արգելքը եւ կը յայտարարեն որ այդ քճճասարժներուն մուտքը ոչ միայն պիտի դիւրացնէ հովանաւորեալ երկիրներու ցնտեսական վիճակը, այլ տատ աւելի նպաստաւոր պիտի րլլայ բնդհանուր կացութեան համար։

ՅԱԿՈՒԲԱՆ ՊԼՃՑՐՈՒԻԹԻ

16 ՕԳՈՍՏՈՍ 1933

Ս. Դ.

Ցգիպտկ.	բլքաւոմ.	431
Անգլկն.	»	420
Տօլար	»	93
Թրքական	»	59
Գաճ Օթթօման		140
Իտալական Լիր 100		675
Ծուլգական Տրախմ 100		70
Անգլկ. ոսկի		620
Ֆրանս. »		494
Օսման. »		551.50
Արծաթ մեճիտ		21
Գրեթի Ցօյս. Ա. Ֆէ.		606
» » Բ. »		327
» » Գ. »		314

Ակճերեաց եղբարք Բիւ Ցօս
Թէյճեաճ՝ ն-19

եթէ տան տէրը յանկարծ հասկնայ, որ իւր սենեակում են երկու քրիստոնեաներ։ Նա այդ տեղաշորերը պըղծուած համարելով, այրել կը տայ, և գուցէ մեզ ևս կայրեն նրանց հետ։ Եւ ինչի՞ համար ուրանալ կրօնը, ուրանալ ազգութիւնը։ Նրա համա՞ր միայն, որ մի կտոր հաց և պատկելու տեղ ստանալ։ Մի՞թէ դրանք են պանդխտութեան, գաղթականութեան պայմանները։ — ինչ ազգի մօտենալ, այն ազգից ձեւանալ...։ Իմ ճանապարհորդութիւնը հէնց առաջին իջեւանից ինձ անտանելի դարձաւ։ Մտածում էի, աւելի լաւ չէ՞ր լինի որ իմ հայրենի գիւղից չհեռանայի։ Թող այնտեղ բզռնէին, չարչարէին, սպանէին ինձ։ Գոնէ հայի անունով կը մեռնէի։

Քաւոր Պետրոսը նոյնպէս անքուն էր։ Նա, երեւի նկատեց իմ անհանգստութիւնը, թէ ո՞րպիսի անդադար մի կողմից դէպի միւսը չուռ էի գալիս, անդադար հառաչանքն էի արձակում ա՛խ ու վա՛խ էի անում, և հոգուց էի անում։ Նա հարցրեց.

— Ինչո՞ւ չես քնում, Մուրադ։

Ես փոխանակ պատասխանելու, սկսեցի հեկեկալ։ Նա հասկացաւ իմ լացի պատճառը եւ ասաց առածի ձեւով.

— Չէ զաւակս, այնուհետեւ ինչ ազգի մէջ որ մըտնելու լինես, պէտք է այն ազգի փափաքը ծածկես։ Այդպէս է աշխարհի կարգը...

Ես հարցրի.

— Մեղք չէ՞ արդեօք, որ մարդ իւր սուրբ կրօնը, իւր ազգութիւնը ուրանում է։

Նա պատասխանեց ինձ Պօղոս Առաքեալի խօսքերով, թէ ինչպէս նա հրէաների մօտ հրէայ էր ձեւանում, իսկ հեթանոսների մօտ հեթանոս, որ նրանց սրտերը չհէր։

Քաւոր Պետրոսը կարդացած մարդ էր։ Ես նրա խօս-

թիւն, թէ որպէս չար սատանաները ամէն գիշեր երեւում էին ինձ, սարսափելի տեսարաններ էին ներկայացնում իմ աչքերի առջեւ, և սաստիկ վախենալուց իմ ականջները փակուեցան եւ լեզուս կապուեցաւ։

Այդ պատմութեան միջոցին, որի մէջ քաւոր Պետրոսի ճարտար լեզուն ահ ու սարսափ էր ազդում լսողի վրայ, ես նկատում էի, թէ որպէս զարհուրած տան տիրոջ երկար մօրուքը չարժվում էր, և նա աղօթքի նըմանն կարդում էր մի բան։

— Հիմա ո՞ւր էք տանում դրան, հարցրեց նա։

— Տանում եմ Սէիդ-Հաջինի մզկիթը, պատասխանեց քաւոր Պետրոսը։ — Սուրբ իմամը, ինձ երազի մէջ յայտնուելով, ասաց որ որդուս փրկութիւն կը լինի, եւ էք այնտեղ կը տանեմ։

Սէիդ Հաջինի մզկիթը մեծ համարում ունէր մահմեդականների մէջ իբր հրաշագործ զօրութեամբ։ Այնտեղ տանում էին գլխաւորապէս խելագարներին և խուլ ու մունջերին։ Բայց տանտիրոջ համարումը աւելի մեծ եղաւ դէպի քաւոր Պետրոսը, երբ լսեց որ «սուրբ իմամը» յայտնուել է նրան երազի մէջ և խօսացել է նրա հետ։

Բոլոր ժամանակը նրանք խօսում էին թուրքերէն։ Քաւոր Պետրոսի թէ արտաքինութեան և թէ բառերի դարձուածների մէջ չէր կարելի նկատել, որ նա հայ էր։ Նա խօսում էր աւելի լաւ, քան թէ մի թուրք։ Եւ այդ իսկ պատճառով նա հրամայեց ինձ խուլ ու մունջի դեր կատարել, մի գուցէ իմ մի անզգոյշ խօսքերով ես մերկացնէի մեր հայութիւնը։

Վերջապէս տան տէրը հրամայեց, որ ընթրիք տան։ Քաւոր Պետրոսը յայտնեց, որ նա դեռ իր երեկոյեան նամազը չէ կատարել և չէ կարող առանց աղօթելու

ԱՐԱԲԵՐԷՆ ԴԱՄԲԱՑՔ

ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՈՃԵՐ

ԴԻՒՐԻՆ ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Քանի՞ հաս հաճրայինը պարտիզ ուճի այս խաղաքր — Քէ՞մ մինճաքե Ֆի հէյ պէյէ

Ամէն օր կուգէ՞ք գալ հոս — Պիքիրի՞ֆ ինչ եէօվմ քինճի յէ հոճ

Գէօք չէ աղտոտել սակայն պարտիզգր — Վէյէֆինճ յագրմ մէճ վէսսիխ էճճրճէյճի

Գաճապաճ ուճի՞ այս պարտիզգր — Ֆի՞ հարիս լի հէյ ճրճէյճի

Քանի՞ պարտիզպան ուճի — Քէ՞մ հարիս էյնի

Այսօր ի՞նչ մաճուր է օդր — Աստ՛օ էլ հավա ճրտինճ էլ եէօվմ

Գարճաճ պտոյճներ օտս կր սիրիմ — Պի հապպ էլ ճրգինէ պի ռապիի էրիր

Ինչպի գիւղերը ճամբորդել կուգե՞ս — Պիքիրիս ըճ սէճիր ալ էս տէեաղ

Այգիներու մէջ պտղիլը օտս կր սիրեմ — Պի հրպ օիմմիլ հավա պիլ էրում

Քանի՞ մեթր է այդ սեճեակի մեծութիւնը — Քէ՞մ մէթր դրեատ էլ օտա

Այս ծուճր քանի՞ սեճեակ ուճի — Հէյ պէյր էճ՞մ օտա Ֆի

Կայարանը ասկէ որքա՞ճ հեռու է — Էլ Մուհաբբա աստէ՞օ պագիի միճ հոճ

ՏՕՔԹ. ԳԷՈՐԳ ԿԷՐԿԷԲԵԱՆ

Վկայեալ Lauréat ճախկին Interne եւ այժմ մճայուճ *ՄԱՆԱԳԷՏ* բժիշկ Ֆրանսական հիւանդանոցի *ԱՂՔԻ, ՔԻՒ, ԿՈՂՈՐԴԻ, ԱԿԱՆՋԻ և ԳԼԽՈՒՐ* հիւանդութիւններու բաժնին:

Հիւանդ կ'ընդունի կէսօրէ վերջ ժամը 2—6

իր պնակիին մէջ rue de Damas, No. 15

Հիւանդներ ուզզակի հիւանդանոց կ'ընդունուին իր կողմէ տրուած մուտքի բարօրով:

Ազգա՛ս հիւանդներու ձրի դարմանում, ամէն օր կէսօրէ առաջ ժամը 10—12, հիւանդանոցի դարմանատան մէջ:

ՅՈՎՀ. ՄԱՃԱՌԵԱՆ

Սուրիոյ ծանօթ դերձակ - կերպասավաճառը հաստատած է վասնաճիւղ մը Պէյրութ, Սուկ - էլ - Նուրիէ:

Մեր վաճառատան մէջ կը գտնէք ամգլ. եւ Ֆրանս. կերպասներու ճոխ մթերք եղանակի համապատասխան ճոխութիւններով մեծամասնակ եւ փոքրամասնակ վաճառում ամէնէժան գիներով:

Զինուորական այլ եւ այլ պիտոյքներ

Խղճամիտ ուշադրութիւն

Ճշտապահութիւն

Գոհացում ամենեն դժուարահաճներու

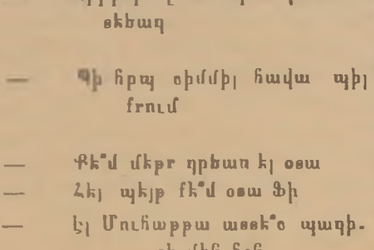

Փորձեցէք հաւատալու համար:

ՏՕՔԹ. ԻՒՍԱՔ Ս. ՏԱՔԷՍԵԱՆ

Նախկին interne բաղապեակաև հիւանդանոցին, այժմ Շէֆ ար բիւրիէ St. Elie հիւանդանոցին, հաստատած է իր դարմանատունը (Բօլիքլինիք) Հաճրճ քաղի իր սեփական նորակերտ շէնքին մէջ:

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կ. ա. 10-12. կ. վ. 2-6. St. Elie հիւանդանոցի վիրաբուժութեան, ժանկաբարձութեան, գլուխի, մորքի, վէնէրական, ճորքին եւ պզտիկներու հիւանդութեանց մասնագէտ բժիշկներու ամէն օր կ'այցելեն դարմանատունը կ. ա. 10-12:

Խղճամիտ, արագ եւ մասնագիտական դարմանում. ադխտ հիւանդներուն ձրի դարմանում Երկուշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը կ. վ. ժամը 2-6:

ՕՏՆԷ ԴՈՒԻՆ ՔԷՋԻ
եւ
ԱՄՏՂԸ ՔԻՕՒ ՊԻՏԻ ՕԳՆԷ

ԸՆՏԱՆԻՔԻ ԱՄՏՂԸ
(L'ETOILE du FOYER)

Առեւտրական և երկրագործական ժողովրդային վարկի հաստատութիւն Անանուն ընկերութիւն.— գրամագլուխ՝ 3,000,000 ֆրնք. որ կրնայ 33.000,000 ֆրնք-ի բարձրացուիլ վարչական խորհուրդի պարզ որոշումովը:

Կեդրոնատեղի.— 137 Boulevard Sebastopol - Paris

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳԱՐԵՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ Արեւելեան պաշտօնեաց

Սակայ Օթելի օճճ, Պուրճ, Պէյրութ

ԵԼԵԻՄՏԱԿԱՆ ՃԻՒՂ

Ա.ԻԱՆԴԻ ՊԱՇՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՕԺԻՏ

Երաշխաւորեալ տոկոս 6½ %: Ասկէ զատ մասնակցութիւն ընկերութեան չահերուն:

ԿԱԼՈՒՍԾԱԿԱՆ ՃԻՒՂ

ՎԱՐԿԵՐՈՒ ԲԱՑՈՒՄ

Կալուածի վրայ փոխառութիւնք վճարելի 10—15—20 տարիէն, որոշուած պայմանաժամէն առաջ ուզողը կրնայ վճարել:

ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ՍՄՏՂԸ ընկերութիւնը հերկայիս 75,000է աւելի անդամ ունի, մինչև 1 Ապրիլ 1931 Ընտանիքին Սատղը 135 միլիոն փռնգ տուած է, գրաւով 500 միլիոնէ աւելի արժէք ունեցող անշարժ կալուածներու վրայ:

Ամէն թղթակցութիւն ուղղել՝ B. P. 821, Beyrouth

UNITED STATES LINES
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ ԳԻԾ

Աշխարհի ամենէն ապահով, շքեղ եւ արագ նաւերը

(Շաբաթական կանոնաւոր երթեւեկ Հավրէն Շէրպուրկ և Նիւ Եօրք)

Նաւերու անուններ		Մեկնումի թուականներ		
Մանհ թթան	»	6	Յունիս	Հավրէն
Բրէզիտէնթ Ռուզվելթ	»	13	»	Շէրպուրկէն
Ուաշինկթըն	»	20	»	Հավրէն
Բրէզիտէնթ Հարթինկ	»	27	»	»
Մանհաթթան	»	3	Օգոստոս	»
Բրէզիտէնթ Հարթինկ	»	10	»	Շէրպուրկէն
Ուաշինկթըն	»	14	»	Հավրէն
Բրէզիտէնթ Հարթինկ	»	27	»	»

Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել Ընդհ. գործակալութեան

ՀԻԹԹԻ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ

Հեռաձայն 8—00. Մատուց փողոց Պէյրութ. B. P. 511

Հեռագր. հասցէ.— «HITTITRER»

ՏՕՔԹ. Տ. Գ. ԼՈՒՍԱՐԱՐԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐԷՆ

ՔԻՒ 27 ՔՍԲԻՒՍԻՆՆԵՐՈՒ ՓՈՂՈՑ ՊԱՊ ԻՏՐԻՍ

(Քաբուսիցներու եկեղեցիի ճիշդ դիմաց)

Երիար տարիներու ընթացքին Փարիզի մէջ իր ուսումը կատարելագործելէ եւ հիւանդանոցներու մէջ մեծ հմտութեան եւ երկար փորձառութիւններ ստանալէ վերջ, վերադարձած է Պէյրութ եւ հաստատած իր սեփական դարմանատունը Քաբուսիցներու եկեղեցւոյ ճիշդ դիմաց քիւ 27 Պապ Իտրիս:

Ֆիզիական ամենավերջին մեթոտներով եւ էլեքտրաբուժութեամբ (Diatermo-therapie) ճերմին եւ ի մասնաւորի կանանց վենէրական, Ֆրանկախոս, ճոր եւ հին ցաւմամիզուքիւն, փռոստաթի, սեռմնամանի, միզամուճի եւ անկարողութեան հիւանդութիւններուն տկարութիւններ: Ճմանապէս կը դարմանեն արեան եւ ընդհ. տկարութիւններ, ռօմաթիզմ (Rhumatisme) մորթային հիւանդութիւններ, մանիշակագոյն ճառագայթներով (Rayon ultra-violet): Մասնաւոր էլեքտրականութեամբ (Electro-coagulation) կատարեալ դարմանում կոկորդի amygdaleի եւ Hemoroideի:

Ընդ. ժամեր 8—12 եւ 2—8: Կիրակի եւ տօնական օրեր միայն կէսօր:

Բացուած է Բաժանորդագրութեանը

«ՎԷՄ»
ԵՐԿԱՄՍԵԱՅ ՀԱՆԴԷՍ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԵՒ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Վ.ԷՄԸ պիտի բովանդակէ ուսումնասիրութիւններ մշակոյթի եւ պատմութեան մասին, ճնշադատութիւններ, կենսագրականներ, յուշեր, վաւերագրեր, տեսութիւն ու գրախօսական, նկարներ: Պիտի ճեռնհաս լայն տեղ հայ եւ օտար կեանքի ճորութիւններուն, հայ գրականութեան, արուեստներու, պատմութեան եւ մշակոյթի այլ ճիւղերու մասին: Ցանկապես լայն տեղ պիտի տայ Հայոց պատմութեան ազատագրական պայքարի շրջանին:

Վ.ԷՄԸ պիտի ձգտի հայ մշակոյթի դրօսակին ծուրջ համախմբել հայ մտաւորականութեան եւ ընթերցող հասարակութեան լայն խաւերը՝ առանց խտրութեան:

Վ.ԷՄի առաջին թիւը լոյս կր տեսնէ յառաջիկայ Սեպտեմբերին:

Բաժնեգին՝ Սուրիա տարեկան 40 Ֆրանճ:

Բաժանորդագրութեան համար այժմէն դիմել Hrant H. Abadjian Boîte Postale 870, Beyrouth (Liban)

Մամուլի տակ է եւ շուտով լոյս կը տեսնէ

«Հայ Թարգմանական ընդհանրումներ»

ՀԱՏՈՐ ԱՌԱՋԻՆ

Բազուկի առաջին ցնդհանրումները ընծեր քուդքի վրայ եւ նկարներով. Գինն է՝ 15 Ֆրանճ: Մինչեւ գրքի լոյս տեսնելը կանխիկ վճարողներուն եւ գրադարան—ընթերցարաններուն 10 Ֆրանճ:

Դիմել՝ Hrant H. Abadjian Boîte Postale 870, Beyrouth (Liban)

ԱՊՔԼ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ

ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ՊԼՅՐՈՒԹԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՆՈՑՆԵՐԷՆ

Արուեստագիտական ճաշակով օժտուած հարազատ լուսանկար մը կրնաք ունենալ միայն դիմելով ԱՊԼ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԶԱՏՈՒՆԸ, ուր ամենազուարճաճաշ յաճախորդներն անդամ կ'ստանան կատարեալ գոհացում:

ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉԵԱԼ ԳԻՆԵՐ ԱՄԱՌՆԱՑԻՆ ԵՂԱՆԱԿԻ ՍՏԱԻԻ

Գիտական լոյսի խաղերով բօսթ քարթ (6 հատ 150 Ս. Դ. (12 » 200 Ս. Դ.

Խմբանկար հարսանեկան կամ առանձին բօսթ-րէ, (6 հատ 400 Ս. Դ. (12 » 600 Ս. Դ.

Ցարգելի յաճախորդները փոխարժէքը կը վճարեն այն առեն միայն երբ կատարեալապէս գոհ են իրենց լուսանկարներէն:

ՏՕԹՕ ԱՊԼԻ, 9 Ավրճիւ Ֆրանսեզ

ՃԱՇԱՐԱՆ "ԼԻՒԱ"
ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ—ԳԱՐԵՋՐԱՏՈՒՆԸ

Պուրճ— Հին Սէրայի հեռի ածկիւրը

ԻՐ ՏԵՍԱԿԻՆ ՄԷՋ ՄԻԱԿՆ Է

Հայկական ժամադրավայր՝ ժամերիկ ոճով

ՕԴԱՍՈՒՆ ԹԷՐԹԱՍ

Մասնաճիւղեակ՝ ընթացիքներու համար

ՄԱՓՐՈՒԹԻՒՆ, ՍՐԱԳ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՄԱՏՋԵԼԻ ԴԻՆԵՐ.

Դիմել՝ ՎԱՀԱՆ ԹՈՐՈՍԵԱՆ ԵՒ ԵՐՈՒԱՆԴ ՃԷՆՏԷՐՃԵԱՆԻ

Ց. Կրպիճեան եւ Որդի
ՊԻՂԻՆՃԷ ՆՈՐ ՀՐՇԷՃՆԵՐ ԼԻՊՆԱՆ ՄԱՐԳԱՅՈՎ

Երաշխաւորուած 20 տարուան համար

ԲԻՒ ԳԱԲԻՒՍԻՒՆ ԹԻՒ 43

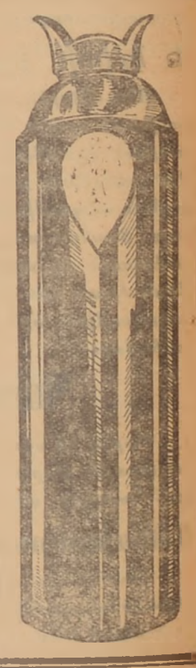

Ցովհաննէս Կրպ/ճեան եւ Որդի Գործարանքը մէջ կը օգնուին՝ օտա կատարելագործեալ յորճուածով եւ ամենաազդեցիկ քիմիական բաղադրութիւններով գործող եւ 20 ֆիլօկրամ ճնշումի դիմացող պղինճէ հրճաջներ, ԼԻՊՆԱՆ մարխոյժ:

Ամենէ արձանագրուած ըլլալով Քաղաքապետութեան Տնօրէնութեան մօտ, ճաեւ արժանացած են Ֆրանսական քէճիճ յանձնախումբի գնահատման:

Գիները չափազանց դիւրամատչելի եւ Արդիւնքը երկվայրկեանական է:

Մահճակա՞լ կամ Աթո՞ռ պէտք ունիս, գնէ՛

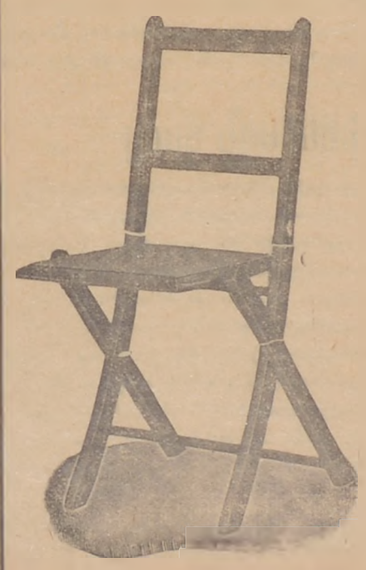

Ekvall վաճառանիշով մահճակալ մը, որ ծանօթ է այժմ ամենուն գիծ՝ 8—8.50 եւ 16.50 ս. ոսկի վճարումի դիւրութիւններ.—

Հասած են մեր ծայրագոյն թոռները ոտկուճ, ճերկայնացի, թեթեւ եւ դիւրամասնչելի ամէն խակի:—

Բնական գոյնով՝ հաս 130 ս. դ. բնկոյզի գոյն՝ հաս. 135 ս. դ.

—ս—

Գիւղ երթալէ առաջ այցելէք մեզ անգամ մը եւ գնէք աթոռ մը որ կրնայ ծառայել ձեզ տարիներ շարունակ, բլլալ գիւղը թէ տանդ մէջ:

Մեր մահճակալները կր ծախուին ճաեւ Mr. Emin Adadah քով, Avenue Foch:

Բայց ո՛չ ճոյճ վճարումի դիւրութիւններով:

Սուրիոյ եւ Լիբանանի Ընդ. Գործակալ *ՏՐԻՒՆԴ ՔԷՇԻՇԵԱՆ* Պապ—Իտրիս 123 Rue des Postes, «l'Orient»ի կից B. P. 810 Beyrouth

սեղան նստել: Նրան տուեցին նամազ անելու համար պէտք եղած պարագաները, նա լուացուեցաւ, և մաքրութեան ծէսերը կատարելուց յետոյ, սկսեց խորին ջերմեռանդութեամբ աղօթել: Ես զարմանում էի, թէ ո՞րտեղից գիտէր նա այդ բոլորը: Մահմեդականի նամազը կատարվում է արաբական լեզուով: Աղօթելու եղանակը, երկրպագութիւնները որոշուած կարգեր ունեն: Մաքրութեան կամ լուացուելու ծէսերը նոյնպէս առանձին կարգեր ունեն: Պէտք է բոլորի մէջ ճշտութիւն պահպանել: Մի վոքրիկ սխալ կարող է «բաթիլ» անել (ոչնչացնել) նամազը: Բայց ո՞րտեղից, ե՞րբ էր սովրել քաւոր Պետրոսը այդ արարողութիւնները:

Քաւոր Պետրոսի բարեպաշտութիւնը այն հետեւանքն ունեցաւ, որ աւելի գրաւեց մեր հիւրընկալի համակրութիւնը: Կրօնին և հաւատքին հաւատարիմ մարդիկ խիստ յարգելի են մահմեդականների մէջ: Այդ յարգանքի արտայայտութիւնը աւելի նկատելի էր ընթրիքի ճոխութեան մէջ: Բացի զանազան ուտելիքներից, մեզ համար պատրաստել էին վրաւ:

Երբ սեղանը պատրաստ էր, քաւոր Պետրոսը հարցրեց տանտէրից, թէ իր կեանքում սուրբ տեղերից ո՞րին ուխտի է գնացել: Երբ պատասխան ստացաւ թէ ոչ մէկին,— նա հրաժարուեցաւ սեղանից ասելով.

— Ես հացը հարամ է (անսուրբ), ես ուտել չեմ կարող: Դու մեղանչել ես չարութեի դէմ:

Տան տէրը սաստիկ ամաչեց, սկսեց ազաչել, որ իր սեղանը չ'անպատուէ, խոստացաւ, որ գարունքին անպատճառ կը գնայ Բաղդադ իմամների գերեզմանները համբուրելու և Քարբալայի ուխտը կատարելու: Պատմեց, թէ որպիսի արգելքներ մինչեւ այսօր զրկել էին նրան սուրբ տեղերի ուխտագնացութիւնից:

Քաւոր Պետրոսը մի քիչ հանգստացաւ, ասելով.

— Ամէն մի ուղղափառ մուսուլմանի պարտականութիւնն է, երբ նրա նիւթական միջոցները այնքան նեղրում են, որ կարող է հոգալ ճանապարհի ծախքը, պէտք է անպատճառ կատարէ սուրբ տեղերի ուխտագնացութեան խորհուրդը:

Այնուհետեւ սկսեց երկար բացատրել, թէ որպիսի հոգեւոր վարքատրութիւններ են սպասում Քարբալայի, Մեչէդի և մանաւանդ Մէքքայի ուխտաւորներին,— պատմեց թէ որքան հիւրիներ (հրեղէն աղջիկներ) պիտի ստանան նրանք Մուհամմէդի դրախտում, և վերջացրեց իր իսօսքերը նրանով, թէ «անհաւատ» քրիստոնեաները զրկվում են այդ բոլոր երկնային երանութիւնից...:

Վերջին խօսքերը ինձ վրայ այնպիսի վատ տպաւորութիւն ունեցան, որ ուզում էի վակուած լեզուս բաց անել և յայտնել, թէ ինքը քրիստոնեայ է, բայց խաբէութեամբ իրան մահմէդական էր ձեւացնում: Բայց վախեցայ մտածելով, թէ որպիսի վտանգի կարող էինք ենթարկուել երկուսս էլ:

Քաւոր Պետրոսը մեծ ախորժակով ուտում էր: Ես սկզբում սեղանին չմօտեցայ, ոչ այն պատճառով որ տան տէրը սուրբ տեղերը ուխտի չէր գնացել և ես նրա հացը հարամ էի համարում, ոչ, այլ այն օրը պաս էր, ես երբեք պաս չէի լուծել: Կրօնի եւ եկեղեցու կանոնները ամենայն մանրութեամբ պահպանվում էին իմ մէջ: Բայց քաւոր Պետրոսը իմ վարմունքը նկատելով, ինձ այնպէս խստութեամբ աչքով արեց որ ես ակամայ ըսուխտացայ ուտել...:

Ընթրիքից յետոյ մեզ համար մաքուր անկողին պատրաստեցին, որ հանգստանանք: Ես մտայ իմ մահիճը, երկար քնել չկարողացայ, թէև սաստիկ յոգնած էի: Զանազան մտածութիւններ ալեկոծում էին իմ սիրտը: Սրբեմն մտածում էի, թէ ի՛նչ կը լինի մեր գրութիւնը,